YENİ YÜZYIL'DA İLETİŞİM ÇALIŞMALARI DERGİSİ

OCAK 2026
JANUARY 2026

Cilt/*Volume:* 4
Sayı/*Issue:* 13
ISSN: 2757-7007
SS: 112-132

DİJİTAL PLATFORMLARDAKİ STAR SİSTEMİ BAĞLAMINDA İSTANBUL İÇİN SON ÇAĞRI FİLMİNİN İZLEYİCİ YORUMLARININ ANALİZİ

ANALYSIS OF AUDIENCE COMMENTS OF THE LAST CALL FOR ISTANBUL IN THE CONTEXT OF STAR SYSTEM ON STREAMING SERVICES

Dr. Öğr. Üyesi Nisa YILDIRIM
İstanbul Gelişim Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü
ORCID ID: 0000-0002-7941-4470, nyildirim@gelisim.edu.tr

ÖZ

Sinema ve televizyonun ilk yıllarından itibaren yapımlara izleyicinin ilgisini çekmenin en kolay yöntemlerinden biri star sistemi olmuştur. Görsel açıdan cazibeli olduğu düşünülen genç oyuncular arasından seçilip çeşitli karar vericiler tarafından öne çıkarılan ve kariyerleri yönetilen yıldızlar günümüzde de sektörün taşıyıcı unsurları olmaya devam etmektedir. Uluslararası hizmet veren dijital platformların yurtdışında tanınır olan yerli oyuncular ile çalışmak istemesi anlaşılabilir olsa da film ve dizi türündeki içeriklere erişimi kolaylaşmış olan günümüz izleyicisinin dikkatini yakalamanın eskisi kadar kolay gerçekleşemediği bilinmektedir. Türkiye'deki uluslararası dijital platformların neredeyse tüm yerli yapımlarında yıldız oyunculara yer vermelerinden yola çıkan bu araştırma, izleyici beğenilerinde oyuncu tercihlerinin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Başrollerinde yerli dizi ihracatı sayesinde uluslararası şöhret kazanmış televizyon yıldızları Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ'un yer aldığı, Netflix yapımı *İstanbul İçin Son Çağrı* filminin IMDb adlı web sitesinde yer alan izleyici yorumları tematik analiz yöntemi ile incelenecektir. Senaryo, prodüksiyon ve oyunculuk temaları altında incelenen yorumlarda filmin hikâye ve reji açısından yetersiz bulunduğu, buna rağmen oyuncular hakkında olumlu görüşlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Yorumlardaki bu dağılım filmin genel puanının düşük olmasının oyuncu tercihlerinden değil, senaryonun vasat bulunmasından kaynaklandığı sonucunu vermektedir. Özetle, star sistemi izleyicinin değerlendirmelerine olumlu katkı sağlamaya devam etse de beklentileri değişmiş olan günümüz izleyicisinin anlatısal niteliği önceledi*ğini söylemek mümkündür.*

Anahtar Kelimeler: Dijital platformlar, Star sistemi, İzleyici yorumları, Netflix.

ABSTRACT

The star system, which has been one of the most effective methods to attract audience attention continues to be used today since the early years of cinema and television. This research, inspired from the fact that international streaming services in Türkiye features star actors in almost all of their local productions, aims to study the impact of actor preferences on audience reception. The audience comments on the website called IMDb for the Netflix film *Last Call for Istanbul*, starring internationally famous Turkish actors Beren Saat and *Kıvanç Tatlıtuğ*, will be examined using thematic analysis method. In the comments evaluated under the themes of scenario, production and acting, it is seen that the film is found inadequate in terms of story and direction, but that positive opinions about the actors are predominant. This distribution in the comments suggests that the overall score of the film which is low, is not due to the actor choices but to the unsatisfying script. In summary, although the positive contribution of the star system to evaluations of the audience continues, it is possible to say that today's audience, whose expectations have changed, prioritizes narrative quality.

Keywords: Streaming services, Star system, Audience comments, Netflix.

GİRİŞ

Dijital platformların yakın zaman önce sektörde yerlerini almalarıyla kurmaca içeriklere her dönemde olduğundan çok daha kolay erişebilen günümüz seyircisi kendilerine sunulan sınırsız seçenek arasından tercih yapma hakkına sahip olmuştur. Bir yandan farklı türlerdeki yapımları keşfederken, aynı zamanda dilini bilmedikleri ülkelerin yapımlarına da ulaşabilmekte olan seyircinin beğenilerini şekillendiren dinamikler gün geçtikçe değişmektedir.

İnternetin sinema ve televizyon sektörlerine en büyük etkilerinden biri de seyircinin yapımlara ait bilgi veya haberlere ulaşımını kolaylaştırması yönünde olmuştur. Bununla birlikte, tanıtım aşamasındaki bir film ya da dizinin satışının yine yıldızların ön plana çıkarılarak gerçekleştirilmesine geleneksel medya çağında olduğu gibi devam edilmektedir (McDonald, 2003). Bu durum, geçmiş dönemlerde olduğu gibi günümüz yapımlarında da yıldız oyuncuların varlığının daha çok seyirciye ulaşılması için gereklilik olduğu kanısını beslemektedir.

Her ne kadar sinema ve televizyon gibi geleneksel mecraların alışılageldik yapısından ayrışma imkânını elinde bulundursalar da dijital platformların star sistemi gibi sinemanın ilk yıllarından kalan bir uygulamayı devam ettirdiklerini söylemek mümkündür. Türkiye'de hizmet veren uluslararası dijital platformların Türkçe orijinal yapımlarının çoğunluğunda yerli televizyon yıldızları rol almaktadır. Yabancı dijital platformların benimsediği gözlenen star sisteminden yola çıkan bu araştırma, seyircinin beğenilerinde oyuncu tercihlerinin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Başrol oyuncuları daha önce birlikte rol aldıkları *Aşk-ı Memnu* adlı dizi ile uluslararası pazarda da ün elde eden Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ olan Netflix yapımı *İstanbul İçin Son Çağrı* (2023) filminin izleyici yorumları tematik analiz yöntemi ile incelenecektir. IMDb adlı web sitesindeki kullanıcı yorumlarının senaryo, prodüksiyon ve oyunculuk temaları altında değerlendirilmesinin öncesinde star sisteminin ortaya çıkışı ve özellikleri hakkında değerlendirmelerde bulunulacak, bir sonraki bölümde ise Türkiye'deki dijital platformlarındaki star sistemine dair bilgi verilecektir.

1. DÜNDEN BUGÜNE STAR SİSTEMİ

Görsel açıdan cazibeli olduğu düşünülen genç oyuncular arasından seçilip başta menajerler ve yapım şirketleri olmak üzere sektörün çeşitli karar vericileri tarafından öne çıkarılan 'star' (yıldız), kendisine uygun inşa edilen personası ile seyirciye sunulur. Yıldız görüntünün çok ötesindedir ve işlevi yalnız filmin yapım sürecinden ibaret sayılamaz. Bir yapımın hayata geçtiği tüm aşamalarda yer alır, buna çekim sonrasında yapımın seyirciye ulaşmasına kadar geçen süredeki tanıtım faaliyetleri de dahildir. Yapımcılar kadar dağıtımcılar da yıldızları tanıtım sürecinde ellerindeki en güçlü koz olarak görürler ve bu sayede seyircinin ilgisini çekeceklerini varsayarlar. Aynı zamanda yapımların uluslararası dağıtımı açısından da yıldızların katkısı önemsenir (McDonald, 2000). Yıldızlar sinema ve televizyon endüstrisinin dışında diğer endüstriler ile de doğrudan ve dolaylı ilişki içindedir. Kendileri hakkında verdikleri röportajlar ya da rol aldıkları projeler hakkındaki haberler ile çeşitli mecralarda yer almanın yanı sıra farklı ürünlerin reklam kampanyalarında da görev alabilirler (Ellis, 1991). "Yıldızın bir filmdeki varlığı, filmi izlemeye gittiğinizde göreceğiniz belirli bir şeyin vaadidir." Vaat eden ve vaadini yerine getireceğini de taahhüt eden yıldız bunu rol aldığı yapımların haricinde başka ürünler için de kullanabilir (Dyer, 2007a, s. 86). Reklamında yer aldığı bir ürüne dair dile getirdiği vaadi daha güçlü kılar ve satın alma konusunda ikna edebilir.

Bilindiği gibi oyuncunun bir yapımda yer alacağı kararı verildikten itibaren sorumlulukları senaryoyu okuması ile başlar ve devamında hazırlık sürecindeki prova çekimleri, çekim süreci ve çekim sonrası gerekli hallerde dublaj yapılması ile sona erer. Standart bir yapım sürecinde oyuncunun görevi post prodüksiyon aşamasının sonuna gelinmeden çoktan sona ermektedir. Fakat söz konusu oyuncunun yıldız olması halinde yapımın tanıtım aşamasında görev almaya devam edeceği bilinir. Bunlara çeşitli mecralara verilen röportajlar ve galalar dahildir (McDonald, 2000). Yapımın dağıtım ve veya tanıtım sürecinde pazarlanmasına katkıda bulunan yıldızın "imajı, tamamlanmış ve yerleşik bir kimlik değildir" (Ellis, 1991, s. 97). Her projede yeni baştan tasarlanabilir ve potansiyel seyircinin beklentilerini karşılamak üzere öncekinden farklılaştırılabilir. Yine de bu noktada yıldıza dair algıya zarar verecek yönde bir hamlede bulunulmaması önem arz eder. Yıldızın kişisel hayatının filmlerinde yarattığı imaj ile çelişmemesi beklenir. Aksi durumlar yaşanırsa bile bunun ahlaki

açıdan seyircinin bakış açısıyla ters düşmemesi tercih edilir (DeCordova, 1991). Yıldız, menajerlerden yapımcılara tüm karar vericilerin el birliğiyle yarattığı bir kimlik olduğundan, oyuncunun bunu doğru taşıması ve hata yapmaması önemlidir. Hollywood'un stereotipleştirme (tektipleştirme) konusunda rakipsiz olduğu bilinmektedir. Seyircinin aşina olduğu belirli profillerin sürekli olarak yeniden üretilmesi ile gerek söylem gerekse estetik algı açısından değiştirilmesi zor kabuller yaratılır. Stereotipleştirme yıldızlar aracılığıyla devam ettirilmesi en kolay uygulamaların başında gelmektedir. Hali hazırda bir hayran grubuna sahip olan yıldızın çeşitlilik arz eden karakterler canlandırması riskli bulunur ve genellikle benzer profillerde farklı isimlere sahip karakterler olarak anlatılara dahil edilirler. "Star sistemi bir yıldızın halk tarafından oynadığı tüm rollere yansıyan belirli kişilik özellikleriyle kabul edildiği öncülüne dayanır" (Harris, 1991, s. 41). Yıldız oyuncular hiç oyunculuk deneyimi olmayan amatör gençlerden seçilebildiği gibi, tiyatro sanatçılarının ya da genç müzisyenler arasından seçilmiştir. Kariyerine yıldız oyuncu olarak devam eden müzisyenlere örnek olarak uzun yıllar en çok kazanan yıldızlardan biri olmayı başarmış Will Smith verilebilir. Smith, Afro-Amerikan bir rap şarkıcısı iken kendisinden bir yıldız oyuncu yaratılmıştır, bu da "beyaz kitleler için tehdit oluşturmayacak şekilde" gerçekleştirilmiştir (King, 2003, s. 62).

Her dönemin yıldızları kendine has özelliklere sahip olsalar da geçen yıllarda bu isimlerin yerini benzer özelliklere sahip daha genç isimler almaktadır. Buna örnek olarak 50'lerin asi genç erkek yıldızları olan Marlon Brando veya James Dean gibi isimlerin yerlerini sonraki on yıllarda Sean Penn veya Christian Slater gibi isimlerin alması verilebilir (McDonald, 2000). Sylvester Stallone'nin *Rocky*, Arnold Schwarzenegger'in *Terminatör*, Mike Myers'ın *Austin Powers* filmlerindeki rolleri kariyerlerinin devamında bu filmlerde canlandırdıkları karakterler ile anılmalarına sebep olmuştur. Bu filmler aynı zamanda yıldızın anlatıyı somutlaştırdığı (Barker, 2003) örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yüksek maliyetli bir alan olan sinema için bir yapımda yıldızın varlığı bir anlamda garanti olarak kabul edilir. Her ne kadar yıldızın alacağı ücret bütçenin içinde önemli bir orana denk gelse de oyuncunun işlevi bir karakteri canlandırmanın ötesindedir ve bir nevi pazarlama aracı olarak projede yer almaktadır (McDonald, 2000). Yıldız aynı anda hem ulaşılmaz hem de sıradan insan olarak sunulur. Böylece seyircinin gözünde kendilerinden biri gibi bir algı yaratılması gerçekleştirilirken, bir yandan da hayranlık uyandırması sağlanır (Ellis, 1991). Sıradan insan gibi sunulmasının bir diğer etkisi de seyirciye günün birinde kendisinin de yıldız olabileceği ihtimalini düşündürmektir. Yıldızın bir diğer işlevi de seyircinin sahip olmadığı nitelikleri veya kendi hayatında tecrübe edemediği, etme imkânının olmadığı durumları telafi etmektir (Dyer, 2007b).

Star sistemi, yüz hatları ve vücut yapısı açısından estetik bulunan genç oyuncuların, oyunculuk yeteneklerinin ikinci planda bırakıldığı ve özel hayatlarının sergilenebilir kabul edildiği bir uygulama olup, sinema ve televizyon endüstrisinin kapitalist düzenine uygun şekilde oyuncunun bir tüketim nesnesi olarak önce yaratılması, sonra hedef kitleye arz olunması üzerine kuruludur. Star sisteminde büyük yapım şirketleri 'yıldız' olmaya uygun oyuncular ile uzun süreli sözleşmeler imzalayarak projelerinin başrollerinde görevlendirmiş, bir başka ifadeyle aralarında işveren-çalışan ilişkisi kurmuşlardır.

Sinemada star sisteminin varlığı Hollywood ile anılsa da sistemin doğuşu ilk olarak İtalyan sinemasında gerçekleşmiştir. 1900'lerin ilk yıllarından itibaren tarihi olayları konu alan filmlere ağırlık verildiği bilinen İtalyan sineması, star sisteminin tohumlarını atmasıyla bilinir (Teksoy, 2003). Bununla birlikte Avrupa'daki sosyal ve ekonomik hayatı tümden değiştiren I. Dünya Savaşı ve sonrasında yaşananlar, İtalyan sinemasının parlak dönemini yitirmesine yol açmıştır. Amerika'nın bu savaşta yer almaması, sinemasının lehine bir sonuç yaratarak Hollywood'un Avrupa ülkelerindeki sinemaların aksine bu dönemde daha fazla güçlenmesine ve kendi sistemini oluşturmaya başlamasına imkân vermiştir. Zamanla kuralları değişime uğrasa da Hollywood'a özgü bir stüdyo sistemi uluslararası pazara hakimiyet kuran filmler üretmiştir. Stüdyo sisteminin güçlenmesinde ise yıldız sisteminin katkısı büyüktür (Öz, 2022). Karar vericiler dışındakiler için çalışma şartlarının son derece acımasız olduğu bilinen stüdyo sisteminde yıldız oyuncuların 'mutsuz' ve neredeyse 'tükenmiş' ruh halleri yıllar geçtikçe ön plana çıkmış, bu şartlar

Marilyn Monroe, Judy Garland, Ona Munson gibi kimilerinin intihar etmelerine dahi sebep olmuştur.

Sinemanın ilk yıllarında filmlerde rol alan oyuncuların isimlerinin popüler olmalarını engellemek adına gizli tutulduğu bilinmektedir. O dönemlerde popüler tiyatro oyuncularının talep ettikleri yüksek ücretler yapım şirketlerinin gözünü korkuttuğundan bu şekilde bir tedbir alınmaya çalışılmışsa da seyircinin beyazperdede izlediği oyuncuların isimlerini merak etmeleriyle bu strateji işlevsiz hale gelmiş, oyuncuların isimleri filmlerde belirtilmeye başlanmıştır. Amerikan sinemasının ismi ilk kez bir filmde görülen oyuncusunun Florence Lawrence olduğu bilinmektedir. Filmlerde rol alan oyuncular kısa sürede popülerleşmeye başlayınca yapım şirketleri oyuncular konusunda birbirleri ile rekabet eder noktaya gelmiş, hatta birbirlerinin oyuncularını kendi projelerine transfer etmeye başlamışlardır. Hâlihazırda tanınan ve sevilen tiyatro oyuncuları da sinemaya transfer edilmeye çalışılmış, fakat bu oyuncular beyazperdede beklenen talebi görmemiştir. Bu durum kısa sürede sinemanın "kendi yıldızlarını" yaratmasına sebep olmuştur. Sinemanın ilk yıldızları denebilecek yeni oyuncular kısa sürede bir tiyatro oyuncusunun aldığının çok üzerinde ücretler almaya başlamıştır. Aynı dönemde seyircinin ilgisini çekmek amacıyla yalnızca 'yıldız' oyunculara yer verilmesinin yeterli olmadığı, yapımların seyirciye duyurulması ve seyircide merak uyandırmaları için yeni hamlelerde bulunulması gerektiği fark edilmiştir. Böylece film tanıtımlarının yapıldığı dergiler yayımlanmaya başlanmıştır. Motion Picture Magazine, Photoplay, Modern Screen gibi dergilerin aynı zamanda yıldızların kişisel hayatlarına dair magazin haberleri de içerdiği bilinmektedir (Teksoy, 2005).

Türkçe yayınlanan sinema dergilerinin ilk basım yılı 1914 olmakla birlikte, cumhuriyet sonrası ilk sinema dergisinin Le Courrier du Cinéma (Sinema Postası) olduğu bilinmektedir. Her sayı hem Osmanlı Türkçesi hem de Fransızca olarak aynı ciltte yayımlanmıştır (Odabaşı, 2024). 1923 yılında basımına başlanan Sinema Postası'nı Opera-Sine, Sinema Mecmuası, Sinema Yıldızı, Film Mecmuası, Sinema Mihveri, Artistik-i Sine, Türk Sineması, Sinematograf Ceridesi, Sinema gazetesi, Sinema ve Tiyatro Alemi, Glorya, Holivut (Evren, 1993) gibi yayınlar takip etmiştir. 1929 yılında Sinema gazetesi bir yarışma düzenleyerek Türk oyuncular arasından seçilecek bir kadın ve bir erkek oyuncuyu Hollywood'a göndermeyi vaat etmiş fakat vaadini yerine getirememiştir. 50'lerden önce Türkiye'de gösterilen filmlerin çoğunluğunu başta Amerikan yapımları olmak üzere yabancı filmler oluşturmuştur (Arslan, 2022).

Türk sinemasında yıldız kavramının ortaya çıkışı ise 1950'ler sonrasına tekabül etmektedir. Öncesindeki dönemde sinemada tiyatro oyuncularının hâkimiyeti söz konusudur ve bunların arasında Cahide Sonku dışında yıldız olarak tanımlanabilecek oyuncu yer almamaktadır. Türk sinemasında yıldızlar yönetmenlerin öngörüleri ile şekillenen tercihleri veya sinema dergilerinin açtığı yarışmalar vasıtasıyla yaratılmıştır (Özgüç'ten aktaran Öz, 2022). Bu yıldızlardan ilk ikisi, 1938 yılında on beş günlük olarak yayımlanmaya başlayan, 1950'den itibaren haftalık olarak yayınına devam eden Yıldız adlı derginin (Evren, 1993) yarışmasında birinci olan Belgin Doruk ve Ayhan Işık'tır.

Görsel 1. Sinema Dergisi (1962)

Devam eden yıllarda, başta Artist ve Ses adlı dergilerin düzenledikleri olmak üzere başka yayınların da yarışmaları aracılığıyla Türkiye'nin yeni yıldızları birer birer netleşmeye başlamıştır. Artist dergisinin 1962 yılındaki yarışmasının birincisi olan Filiz Akın'ı ertesi yıl birincilik kazanan Cüneyt Arkın ve 1963'te Ediz Hun izlemiştir. 1970 yılında Ses dergisinin yarışmasının birincisi Tarık Akan olmuş, Akan'dan iki yıl önce ise Kadir İnanır Ses dergisinin finalistlerinden olup, hemen ardından Saklambaç gazetesinin düzenlediği yarışmada birinci seçilmiştir. 1960'ların en ünlü kadın oyuncuları Filiz Akın, Türkan Şoray, Fatma Girik ve Hülya Koçyiğit uzun yıllar Yeşilçam'da "dört yapraklı yonca" olarak anılmış ve bu tanım günümüze kadar ulaşmıştır.

Yeşilçam'ın yıldız oyuncuları her ne kadar fiziksel görüntüleri ile seyircide hayranlık uyandırmayı başarmışlarsa da söz konusu oyunculuğun en önemli kriterlerinden biri olan 'ses' olduğunda başka isimler tarafından yapılan dublajlar ile seyirci karşısına çıkarılmışlardır. Bu durum yıldız yaratırken önceliğin oyunculuk yeteneği olmadığı, bunun yönetmenin uğraşı ve / veya dışarıdan birtakım müdahaleler ile iyileştirilebileceği düşüncesinin ispatı olarak değerlendirilebilir. Örneğin Türk yönetmenler arasında en gerçekçi anlatılara imza atan Lütfi Ömer Akad'ın dahi filmlerinde rol vereceği yıldız oyuncuların "beden ve yüz yapısına" oyunculuk performanslarından daha fazla önem verdiği bilinmektedir (Gülyüz'den aktaran Arslan, 2022, s. 193). Öyle ki, seyirci büyük sevgi gösterdiği yıldızların gerçek seslerini ilk kez televizyonda yayınlanan röportajlarında duyduklarında şaşkınlık yaşamakta, hatta filmlerde gördükleri karakterlere bir yabancılık hissetmektedir.

Yıldız oyuncular için bir diğer öne çıkan unsur ise canlandırdıkları karakterlerin özelliklerini kariyerleri boyunca taşıma zorunluluğudur. "İyilik veya kötülükle özdeşleşen yıldızlar bu tiplerini değiştiremezler. İyiler her zaman iyi kalır, fettan kadınlar veya pis zamparalar bu rolleri tekrarlamaya mahkumdur" (Arslan, 2022, s. 227). Tüm kariyerlerini 'kötü' karakterler olarak tamamlayan Neriman Köksal, Lale Belkıs veya Suzan Avcı buna örnek olarak verilebilir.

"Yeşilçam'ın altın çağına damgasını vuran yıldızlar, o dönemin ahlak anlayışına uygun rollerle seyirci karşısına çıkarken, özel hayatlarında toplumsal normların dışında davranabilmekte ve bu durum toplum tarafından normal kabul edilmektedir" (Öz, 2022, s. 260). Örneğin, Türkan Şoray'ın uzun yıllar boyunca başka bir kadınla evli olan Rüçhan Adlı ile olan ilişkisi gazeteden televizyona her mecrada normalleştirilmiş, halkın gözündeki 'Sultan' imajının zarar görmesinin önüne geçilmiştir. Şoray'ın medya tarafından korunan prestijinin aksine, yıldız oyuncuların özel hayatlarının magazin haberlerine 'malzeme' edilmesi her dönem olağan karşılanmıştır. Ellis (1991, s. 93), yıldızların kitle iletişim araçları tarafından nasıl kullanıldıklarına dair yorumunda önemli bir noktaya değinir ve "siyasi güçleri olmayan figürler" olarak tanımladığı yıldızların skandal haberlere malzeme edilmelerini vurgular. Bu anlamda yıldızlar, "tartışma" yaratılması niyetiyle araçsallaştırılırlar. Aynı zamanda "Yıldızların bir lehimleme işlevi vardır: Hem kamusal hem de mahrem olarak haberleri ve kişisel olanı bir arada tutarlar".

Günümüzde olduğu gibi Yeşilçam'ın yükselişte olduğu dönemlerde de sinema sektörünün başat aktörleri dağıtımcılar olmuştur. Bilindiği gibi bir filmin vizyona gireceği hafta ve gösterimine devam edilecek süreyi belirleyen, dağıtım şirketleridir. Bu nedenle yapım şirketlerinin dağıtımcılarla olan ilişkileri bu şirketler için hayati önem taşımaktadır (Erus, 2013). Dağıtımcının kararını etkileyenlerin başında filmin türü, hitap ettiği seyirci grubu ve kadrosunda yıldız oyuncuların yer alıp almaması gelmektedir. Birer yıldız olarak tanımlanan oyunculara ödenen ücretlerin prodüksiyon bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturduğu bilinmektedir. Öyle ki, bu ücretler projenin hayata geçip geçmemesi konusunda dahi etkili olmaktadır. Diğer bir deyişle, bir yapımda yıldızın varlığını, projenin bütçesi belirlemektedir. Metin Erksan'ın *Susuz Yaz* (1963) filminde aslında başrol karakteri için Türkan Şoray ile çalışmak istemesi fakat Şoray'a ayrılması gereken bütçenin yüksek olması nedeniyle o dönemde henüz yıldız olmayan Hülya Koçyiğit ile çalışması buna örnek olarak verilebilir (Erkılıç, 2003).

70'lerin sonu ve ilerleyen yıllarda televizyonun evlerde yaygınlaşması ile ekranın cazibesine kapılıp sinema salonlarını terk eden seyircinin bir anlamda Yeşilçam'ın melodramlarına olan talebi de sona ermiştir. Bu dönemde, başta Atıf Yılmaz filmleri ile döneminin kadın yıldızlarından Müjde Ar olmak üzere; Hale Soygazi, Hülya Avşar, Ahu Tuğba gibi yeni yıldızlar ortaya çıkmıştır. 90'ların ilk yıllarından

itibaren hayatımıza giren özel kanalların da etkisiyle Türk sineması için yeni bir dönem başlamış, salonlarda gösterilen az sayıda yerli film seyirci çekemediği gibi televizyon kanalları yerli filmlere ortak yapım modeli ile kaynak sağlamış, hatta televizyon filmleri üreterek seyirciye yerli filmi de ekran aracılığıyla sunmuştur. Bununla birlikte, sinemanın yıldızları televizyon yapımlarında rol almaya, yönetmenler ise dizi projelerinde görev yapmaya başlamıştır (Arslan, 2022).

Türkiye'de bir sinema endüstrisinin varlığından söz etmek mümkün olmadığından sinema ve televizyon sektörü aynı aktörler tarafından ayakta tutulmaktadır. Uzun yıllardır yıldız yaratan tek mecra, televizyon olagelmiştir. Yerli diziler aracılığı ile popüler olan genç oyuncuların bir kısmı zamanla yıldıza dönüşmektedir. Elde ettikleri bu konumu da yine televizyonda değerlendirmekte, ekrana kıyasla beyazperdede daha az yer almaktadırlar.

Ana-akım sinemanın ilk tercihi şüphesiz ki yıldız oyuncular olmaktadır. Yıldız oyuncunun varlığı bir filmin gişe başarısında, bir dizinin reyting başarısında belirleyici olduğu kabul edilmektedir. Her ne kadar bu kabulü yanlışlayan son dönem örneklerine rastlansa da halen genel algı bu yöndedir. Bununla birlikte, sanat sineması olarak tanımlanan 'bağımsız' yapımlarda, "star sisteminin kapital anlayışın dayattığı popüler kültürle şekillenen, tüketim odaklı" (Aşçı, 2019, s. 69) ana-akım sinemanın aksine yıldız oyuncuların öncelendiğine rastlanmamaktadır. Hatta bir oyuncunun yıldız olması için yetenek ilk şart olmadığından, yıldız oyuncuların oyunculuk performanslarının da çoğu auteur yönetmen için beklentinin altında kalabileceği tahmin edilebilir. Yüksek gişe yapan belirli filmler haricinde, yıl boyu vizyona giren filmler arasında popüler olmayan oyuncuların başrollerde olduğu birçok yapım bulunduğu görülmektedir. Bunun aksine televizyon ekranlarında yer alan dizilerin hemen hepsi yıldız oyuncular bulundurmakta, bir yandan da yeni yıldızlar yaratmaya devam etmektedir. Yakın zaman önce sinema ve televizyona alternatif olarak hayatımıza giren dijital platformların yapımlarında ise yıldız oyunculara yer verme açısından farklılıklar göze çarpmaktadır.

2. DİJİTAL PLATFORMLARDA STAR SİSTEMİ

2016 yılında Türkiye pazarına giriş yapan Netflix Türkiye, ilk orijinal yerli içeriği olan *Hakan: Muhafız* adlı diziyi 2018 yılında üyelerine sunmuştur. Kalabalık oyuncu kadrosuna sahip, fantastik türdeki bu dizinin başrol oyuncusu olarak dönemin popüler televizyon yıldızlarından Çağatay Ulusoy tercih edilmiştir. Çağatay Ulusoy'un yurtiçinde tanınırlık elde etmesini sağlayan *Medcezir* (2013-2015) ve *Adını Feriha Koydum* (2011-2012) adlı diziler olmuştur. *Medcezir,* 2016 yılında yurtdışı pazarına da sunulduğundan Çağatay Ulusoy başta Latin Amerika seyircisi olmak üzere yabancı seyircinin de yakından tanıdığı oyuncular arasına girmiştir (Beyazperde, 2016). Ulusoy'un Netflix Türkiye'nin ilk yerli projesinde yer almasının sebebinin, yurtiçinden ziyade yurtdışında elde ettiği popülariteden kaynaklandığı bilinmektedir. Alınan bu stratejik karar amacına ulaşmış ve dizi Latin Amerika ülkeleri olmak üzere yabancı ülkelerde ilk sıralarda yer alarak yüksek izlenme oranları elde etmiş ve dizi dört sezon devam etmiştir (Ntv, 2019). Bu sonuç Çağatay Ulusoy'un Netflix Türkiye projelerinde en çok başrol oynayan oyuncu olmasına yol açmıştır ve Ulusoy, *Hakan: Muhafız*'ı takiben dört Netflix projesinde daha başrolde yer almıştır.

Tablo1. Netlix *Türkiye'nin Orijinal Yerli Yapımları*[1]

Yapım	Başrol Oyuncusu
Hakan: Muhafız – 2018 (Dizi)	Çağatay Ulusoy
Atiye – 2019 (Dizi)	Beren Saat
Fatma – 2021 (Dizi)	Burcu Biricik
Kulüp – 2021 (Dizi)	Gökçe Bahadır
Kuş Uçuşu – 2022 (Dizi)	Birce Akalay
Pera Palas'ta Gece Yarısı – 2022 (Dizi)	Hazal Kaya
Yakamoz S-245 – 2023 (Dizi)	Kıvanç Tatlıtuğ
Şahmaran – 2023 (Dizi)	Serenay Sarıkaya
Zeytin Ağacı – 2023 (Dizi)	Tuba Büyüküstün
Terzi – 2023 (Dizi)	Çağatay Ulusoy
Kübra – 2024 (Dizi)	Çağatay Ulusoy
Kimler Geldi Kimler Geçti? – 2024 (Dizi)	Serenay Sarıkaya
Kağıttan Hayatlar – 2021 (Film)	Yılmaz Erdoğan
Kin – 2021 (Film)	Yılmaz Erdoğan
Cici – 2022 (Film)	Demet Özdemir

1 Yazar tarafından üretilmiştir.

Aşk Taktikleri – 2022 (Film)	Engin Akyürek
Yolun Açık Olsun – 2022 (Film)	Aslı Enver
Sen Yaşamaya Bak – 2022 (Film)	Kıvanç Tatlıtuğ
Âşıklar Bayramı – 2022 (Film)	Kıvanç Tatlıtuğ
Boğa Boğa – 2023 (Film)	Nejat İşler
İyi Adamın 10 Günü – 2023 (Film)	Beren Saat / Kıvanç Tatlıtuğ
İstanbul İçin Son Çağrı – 2023 (Film)	Çağatay Ulusoy
Tam Bir Centilmen – 2024 (Film)	—

Medcezir'in bir diğer yıldız başrol oyuncusu olan Serenay Sarıkaya da *Şahmaran* (2023) ve *Kimler Geldi Kimler Geçti?* (2024) adlı Netflix projelerinde başrol oyuncusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Netflix Türkiye'nin ikinci orijinal yapımı olan *Atiye* (2019) adlı dizinin başrolünde yine rol aldığı televizyon dizileri ile uluslararası popülerlik elde etmiş bir oyuncu olan Beren Saat'e yer verilmiştir. Saat, Halit Ziya Uşaklıgil'in aynı adlı romanından uyarlanan *Aşk-ı Memnu* (2008-2010) adlı yapımda Kıvanç Tatlıtuğ ile başrolleri paylaşmıştır. Üst sınıf bir ailenin iki üyesi arasında yaşanan yasak aşk üzerine kurulu melodram türündeki *Aşk-ı Memnu* dizisi Türkiye'de yayınlandığı dönemde çok yüksek reytingler elde etmiş, hemen ardından ihracatına başlandıktan sonra benzer bir başarıyı uluslararası pazarda da yakalamıştır. Dizi 2017 yılında Perulu televizyon kanalı Latina Pe TV tarafından düzenlenen 'Latina Turkish Awards' ödüllerinde 9 dalda ödül kazanmıştır (Haberler, 2017). Organizasyonda ödül kazanan bir diğer yapım ise *Fatmagül'ün Suçu Ne?* adlı dizi olmuştur. *Fatmagül'ün Suçu Ne?* dizisinin de başrol karakteri olan Beren Saat, Türk kadın oyuncular arasında yurtdışında en çok tanınan isimlerden biri haline gelmiştir. *Aşk-ı Memnu*'da Saat ile başrolleri paylaşan Kıvanç Tatlıtuğ, Çağatay Ulusoy'dan sonra Netflix Türkiye yapımlarında en çok başrol üstlenen ikinci oyuncu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kıvanç Tatlıtuğ'un yurtdışındaki popülerliği *Aşk-ı Memnu*'nun uluslararası pazara açılmadan öncesine dayanmaktadır. Başrolünde yer aldığı 2005 yılında Türkiye'de yayınlanan *Gümüş* adlı dizi 2008 yılında yurtdışı pazarda yayınlanmaya başlamış ve özellikle Arap ülkelerinde büyük ilgiyle karşılanmıştır. Arapça *Noor* ismiyle dublajlı olarak yayınlanan dizinin final bölümü 85 milyon seyirci tarafından izlenmiştir (Uştuk, 2019).

2022 yılına gelindiğinde Türkiye'deki dijital platformlara bir yenisi eklenmiş ve Amerikan medya devleri arasında yer alan Walt Disney Şirketi'nin 2019 yılında Disney Plus ismiyle kurduğu platform, Disney Plus Türkiye ismiyle hizmet vermeye başlamıştır. Kütüphanesinde başta Walt Disney şirketine ait yapımlar olmak üzere *Star Wars* serisi, Marvel yapımları gibi birçok popüler film ve diziyi bulunduran Disney Plus, Netflix ile rekabet etme konusunda zorlanmasa da orijinal yapımlarında uyguladığı stratejilerin de gözler önüne serdiği gibi kısa sürede artırmayı hedeflemiştir. Agresif bir pazarlama kampanyası ile birçok mecrada tanıtım çalışmalarının yürütüldüğü lansman sürecinde en sık dile getirilen, platformun kısa sürede çok sayıda Türkçe orijinal içerik sunacağı yönünde olmuştur. İç pazara girer girmez televizyon dizilerinin yıldız oyuncuları ile sözleşmeler imzalayan Disney Plus tanıtım kliplerinde sürekli bu oyunculara yer vermiş, sosyal medya reklamlarından billboard reklamlarına kadar tüm görsellerinde bu oyuncuları 'marka elçileri' olarak kullanmıştır.

Görsel 2. Disney Plus Türkiye X hesabı paylaşımı (2022)

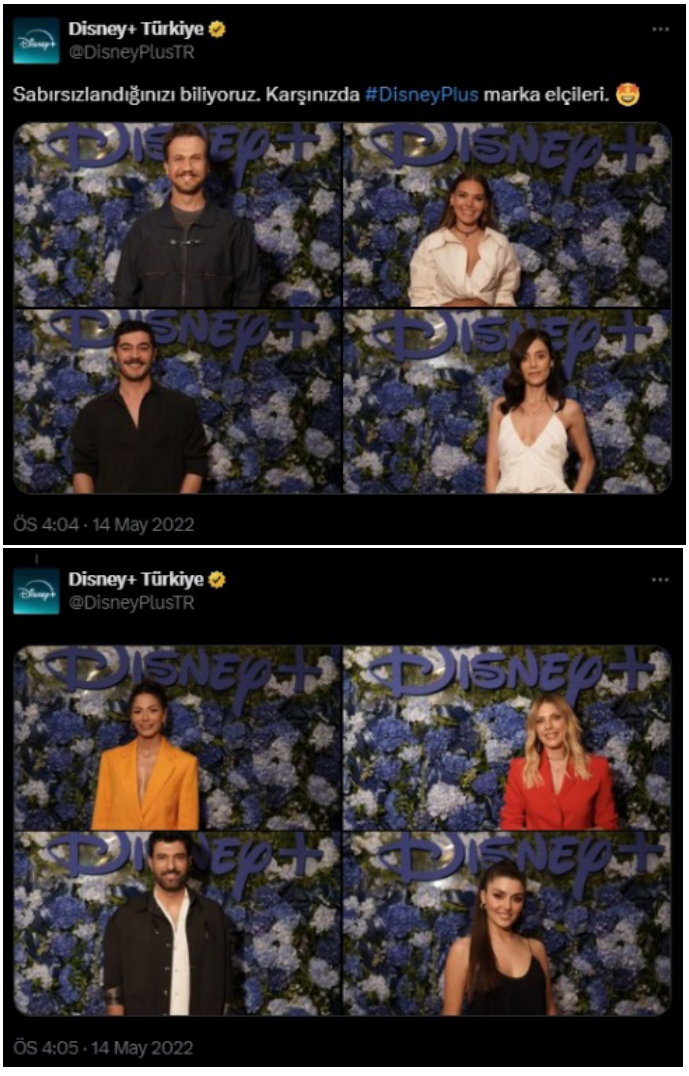

Kaynak: X.com/DisneyPlusTR

Platformun transfer ettiği yıldız oyuncular; başta yerli dizi ihracatında en yüksek satış ve izlenme başarısı yakalayan yapım olan *Muhteşem Yüzyıl* (2011-

2014) dizisinin başrol oyuncusu Halit Ergenç olmak üzere Cansu Dere, Demet Özdemir, Aslı Enver, Buğra Gülsoy, Eda Ece, Engin Akyürek, Timuçin Esen, Pınar Deniz, Can Yaman, Burak Çetin ve Aras Bulut İynemli'den oluşmaktadır. Platform, ilk orijinal yapımı olarak başrolünde *Fatmagül'ün Suçu Ne?* dizisinde Beren Saat ile başrolü paylaşan Engin Akyürek'in olduğu *Kaçak* adlı diziyi yayınlamıştır. Devamında ise *Ben Gri* (Timuçin Esen), *Arayış* (Aslı Enver) ve *Artist* (Pınar Deniz) adlı diziler kütüphaneye eklenmiştir. Kısa aralıklarla üyelere sunulan bu yapımların hiçbiri platformun üye sayısını artıracak kadar popüler olmayı başaramamıştır. Platformun üye sayısını artırma açısından asıl etkili olan hamle ünlü Türk komedyenlerin imza attığı filmleri yayınlaması olmuştur. Şahan Gökbakar'a ait tüm zamanların en çok izlenen yerli filmi olan *Recep İvedik* serisinin 7. filmini, Gülse Birsel'in senaryosunu yazdığı kalabalık kadrolu *Yılbaşı Gecesi* adlı filmi ve Ata Demirer'in başrolünde olduğu *Bursa Bülbülü* takip etmiştir. Disney Plus Türkiye yerli içerik konusunda vaadini gerçekleştirme yönünde hızlı bir adım atsa da bir yıl geçmeden şirketin aldığı bir kararla 2024 yılına kadar yerel üretimlere ara verildiği açıklanmış ve platformun kütüphanesinden o tarihe kadar yayınlanmış olan yerli içerikler kaldırılmıştır. Alınan karar gereği yayınlanamayacak olan yapımların haklarını yapım şirketlerine iade eden platform, bu şirketlerin söz konusu yapımları kendi tercihleri doğrultusunda başka mecralara satabileceklerini duyurmuştur (Cumhuriyet, 2023). Disney Plus'ta yayını iptal edilen bu yapımlar arasında *Muhteşem Yüzyıl*'da Halit Ergenç ile başrolleri paylaşan Meryem Uzerli'nin ana karakteri canlandırdığı *Ru* isimli dizi ile yine Halit Ergenç'in bir diğer Türk kadın yıldız Tuba Büyüküstün ile başrollerde oldukları *Yarın Yokmuş Gibi* isimli dizi, yerli dijital platform olan Gain tarafından satın alınarak yayınlanmıştır.

Türkiye'de yer alan bir diğer dijital platform, Amazon Prime Video'dur. Platform, 2016 yılından itibaren Türkiye'den kullanıma açık olmasına rağmen ülkemizde Amazon Prime hizmetinin 2020 yılında başlaması ile daha bilinir olmuştur. Uzun yıllar e-ticaret sitesi olarak hizmet verdikten sonra günümüzde teknoloji şirketine dönüşmüş olan Amazon'un, ücretsiz ve hızlı kargo hizmeti sunan Amazon Prime hizmeti ile bu platforma ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Amazon Prime Video az sayıda yerli içerik üretmiştir. Bunların ilki başrollerinde müzisyen Murat Boz'un ve oyuncu Burcu Özberk'in yer aldığı *Rüyanda Görürsün* (2023) adlı romantik komedi olmuştur. İkinci orijinal yapım ise polisiye türündeki *Düğüm* (2024) adlı dizidir. *Düğüm*'ün başrol oyuncusu olan Bergüzar Korel, yerli dizi ihracatı için bir dönüm noktası olan *Binbir Gece* (2006) dizisinin başrol oyuncusu olması nedeniyle uluslararası tanınırlığı olan bir başka Türk oyuncudur (Milliyet, 2011). Platformun üçüncü ve son yerli yapımı, *Aşk-ı Memnu*'nun hikayesini eserin ana karakteri olan Bihter'in gözünden anlatan bir uyarlama olan *Bihter* (2024) isimli film olmuştur.

Yerli dijital platformlar Blu TV, Exxen ve Gain orijinal içerikleri ile ilgili olarak star sistemini öncelikli stratejileri olarak benimseyen diğer uluslararası platformlardan görece ayrı bir noktada durdukları iddia edilebilir. Bu platformların, bilinirliği olan fakat 'yıldız' olarak tanımlanamayacak oyuncuların yanı sıra film ya da dizi deneyimi olmadığından seyircinin aşina olmadığı oyuncuların da rol aldığı yapımlara yer verdikleri görülmektedir. İzleyici beğenilerini belirleyen en önemli faktörün yapımın oyuncu kadrosundan ziyade senaryonun niteliği olduğu bilinmektedir. Bu görüşü destekleyen bir örnek olarak özellikle Türk televizyon ekranlarında yıllardır yayınlanan diziler arasında başrollerinde yıldız oyuncular bulunmasına rağmen düşük reyting alan ve yayından kaldırılan birçok yapım gösterilebilir. Star sisteminin günümüz izleyicisinin beklentilerini karşılamakta yeterli olmadığı gerek televizyon gerekse sinema sektöründe bilinmektedir. İzleyiciler uzun yıllardır çeşitli çevrimiçi mecralar üzerinden yapımlara yönelik beğenilerini ve yorumlarını paylaşabilmekte, IMDb, Rotten Tomatoes gibi web siteleri üzerinden oylamalar yapabilmektedir.

En eski ve en kolaycı stratejiyi uygulayarak yıldız oyuncuların sırtına yaslanan projeleri seyirciye sunmakta ısrar eden platformların elde ettiği nicel veriler, star sisteminin başarılı olmadığını göstermektedir. Haziran 2024 itibariyle IMDb sitesinde yer alan veriler incelendiğinde Netflix'in Türkçe yapımlarının ortalama puanı 6,6 iken, Disney Plus'ta bu rakam 5,8'e, Amazon Prime'da ise 4,7'ye düşmektedir. Görece yenilikçi anlatıları önceleyen ve tek stratejisi star sistemini devam ettirmek olmayan yerli dijital platformlardan Blu TV'nin ortalama puanı

7,4 iken, en yüksek ortalamaya sahip platformun ise 8,45 puan ile Gain olduğu görülmektedir (Aba, 2024). Yerel ve uluslararası dijital platformların arasındaki bu farklılık günümüz izleyicisinin beklentilerinin değişmekte olduğunu düşündürmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Uluslararası pazarda hizmet veren dijital platformlardaki süregelen star sisteminden yola çıkan bu araştırma, izleyici beğenilerinde oyuncu tercihlerinin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Sayıca Türkçe dilinde en fazla orijinal içerik üreten platform olan Netflix'in 2023 yılında yayınladığı *İstanbul İçin Son Çağrı* filminin izleyici yorumları, tematik analiz yöntemi ile incelenecektir. Bilindiği gibi "tematik analiz, yorumları kullanarak keşfetmeyi amaçlayan bir çalışma için en uygun yöntem olarak kabul edilebilir. Açık kelimeler veya kelime öbekleri saymanın ötesine geçer" ve gizlenen veya açıkça paylaşılan görüşleri tanımlamaya ve açıklamayı hedefler (Çarıkçı vd., 2024, s. 129). Yorumlarda tekrar eden konular uygun başlıklar altında sınıflandırarak öncelikle üç ana tema seçilmiştir. Bunlar da kendi içlerinde alt temalara ayrılarak yorumlar analize uygun hale getirilmiştir.

İstanbul İçin Son Çağrı adlı filmin başrol oyuncuları daha önce *Aşk-ı Memnu* dizisinde birlikte rol almış olan ve Türkiye'de olduğu kadar uluslararası pazarda da popülerliğe sahip iki oyuncu olan Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ'dur. Filmin yönetmeni Gönenç Uyanık, senaristi ise Nuran Evren Şit'tir. Uyanık daha önce Netflix'in *Hakan Muhafız*, *Atiye* ve *Aşk 101* adlı dizilerinin birkaç bölümünde yönetmen olarak yer almış, bunlardan önce ise *Hesapta Aşk* isimli romantik komedi türündeki bir filmin yönetmenliği üstlenmiş, yanı sıra reklam ve müzik klibi yönetmeni olarak da görev yapmıştır. Şit ise *Hanımın Çiftliği, Hayat Yolunda, İntikam, Vatanım Sensin, Şeref Meselesi* gibi televizyon dizilerini ve *Aşk Tesadüfleri Sever (1-2)* ile *8 Saniye* filmlerinin senaryolarını kaleme almıştır. Şit aynı zamanda bir başka Netflix dizisi olan *Zeytin Ağacı*'nın da senaristidir.

Romantik komedi türündeki *İstanbul İçin Son Çağrı* filmi, Serin (Beren Saat) ve Mehmet (Kıvanç Tatlıtuğ) çiftinin sorun yaşadıkları evliliklerini kurtarmak adına ilişki terapistlerinin tavsiyesine uyarak bir oyuna girişmeleri hakkındadır. Olay örgüsü ise iki yabancı gibi davranarak New York seyahatine çıkan çiftin bir gün boyunca yeni tanışmış gibi davranarak zaman geçirmesi ve günün sonuna doğru, ilişkilerini bozan sorunları aşmak üzere adımlar atmaları üzerine kuruludur.

Araştırma için bu örneğin seçilmesinin gerekçesi söz konusu yapımın yayın öncesi tanıtımının ilk günden itibaren başrol oyuncuları üzerinden yapılmış olması, seyircinin yıllar sonra bu iki oyuncuyu bir arada görmeyi beklediği varsayımından hareketle tüm vurgunun filmin içeriğinden ziyade 'nihayet' gerçekleşen bu 'tekrar' buluşmaya yapılmış olmasıdır (Beyazperde, 2022) Gerçekten de *Aşk-ı Memnu* dizisinin hayranları arasında olan bir grup seyirci yıllardır çeşitli mecralardan bu iki oyuncuyu tekrar karşılıklı izlemek istediklerini belirtmiştir. Platformun projeyi tasarlarken bu talebi değerlendirmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Filme dair izleyici yorumlarının kaynağı olarak tüm ülkelerden izleyicilerin üye olarak film ve diziler hakkında yorum ve puanlama yapabildiği bir web sitesi olan IMDb (Internet Movie Database) kullanılmıştır. Araştırma Kasım 2023 – Nisan 2024 tarihleri arasında yazılmış olan yorumları içermektedir.

1990 yılında kurulan IMDb adlı web sitesi sayısız film ve dizi hakkında bilgilere erişim mümkündür. Her yapımın kendi sayfasında yapımın konusu, oyuncu kadrosu, teknik ekibi, fragmanlar, fotoğraflar, haberler ve sitenin kullanıcılarının katkılarıyla oluşturulan yorum ve puanlama bilgileri yer almaktadır. Sinema ve film endüstrisi içeriklerine dair kaynaklar arasında tüm dünyada en sık kullanılan kaynak olan bu site, 1998 yılında Amazon adlı şirket tarafından satın alınmıştır. Kullanıcılar kendi isimleri ya da anonim kimliklerle üyelik açabilmekte ve yapımlarla ilgili görüşlerini paylaşabilmektedir. Kullanıcılar profillerinde kendi tercihlerine bağlı olarak siteye ne zamandır üye olduklarını, yazmış oldukları yorumları, puanladıkları yapım sayısını paylaşabilmektedir.

4. BULGULAR

İstanbul İçin Son Çağrı filmine Kasım 2023 – Nisan 2024 tarihleri arasında yazılmış izleyici yorumlarının sayısının 60 olduğu görülmüştür. Kullanıcılar 1'den 60'a numaralandırılarak kodlanmış, bu sıralama sitenin

yorumları sıralama seçenekleri arasından 'en üretici üye' başlığı seçilerek oluşturulmuştur. Aşağıdaki tablo kullanıcıların üyelik süresi, toplam yaptıkları yorum sayısı, *İstanbul İçin Son Çağrı* filmine verdikleri puan ve yaşadıkları bölge bilgilerini içermektedir. Yaşadığı bölge hakkında bilgi edinilemeyen kullanıcılar için "belirsiz" ifadesi kullanılmıştır.

Tablo 2. Kullanıcı Bilgileri

Kullanıcı	Üyelik süresi	Yorum sayısı	Verdiği puan	Ülke
K1	20 yıl	2910	8	Yabancı
K2	7 yıl	1126	6	Yabancı
K3	10 yıl	841	5	Yabancı
K4	4 yıl, 2 ay	302	9	Türk
K5	12 yıl	222	7	Yabancı
K6	5 yıl	117	4	Türk
K7	9 yıl	72	8	Yabancı
K8	1 yıl, 3 ay	42	3	Türk
K9	7 yıl	34	1	Türk
K10	9 ay	30	7	Yabancı
K11	12 yıl	28	3	Belirsiz
K12	6 yıl	20	10	Yabancı
K13	7 yıl	18	10	Türk
K14	2 yıl	12	6	Türk
K15	2 yıl, 8 ay	10	1	Belirsiz
K16	9 yıl	7	1	Türk
K17	8 yıl	7	1	Belirsiz
K18	2 yıl, 7 ay	6	10	Türk
K19	7 yıl	5	10	Belirsiz
K20	10 yıl	5	3	Türk
K21	7 yıl	5	9	Türk
K22	18 yıl	4	10	Türk
K23	2 yıl, 6 ay	4	3	Yabancı
K24	2 yıl, 4 ay	4	3	Türk
K25	11 yıl	4	6	Türk
K26	11 yıl	4	1	Türk
K27	10 yıl	4	5	Türk
K28	9 yıl	4	5	Belirsiz
K29	6 yıl	4	6	Yabancı
K30	6 yıl	4	2	Türk
K31	3 yıl, 7 ay	3	6	Yabancı
K32	9 ay	3	–	Türk
K33	9 ay	3	3	Belirsiz
K34	2 yıl	2	10	Türk
K35	1 yıl, 2 ay	2	1	Belirsiz
K36	8 yıl	2	4	Belirsiz
K37	7 yıl	2	4	Türk
K38	4 yıl, 8 ay	1	3	Belirsiz
K39	4 yıl, 8 ay	1	1	Türk
K40	4 yıl, 3 ay	1	10	Belirsiz
K41	2 yıl, 10 ay	1	9	Belirsiz
K42	2 yıl, 9 ay	1	3	Türk
K43	2 yıl, 8 ay	1	1	Belirsiz
K44	1 yıl, 9 ay	1	2	Türk
K45	1 yıl, 5 ay	1	1	Türk
K46	10 ay	1	1	Belirsiz
K47	9 ay	1	10	Yabancı
K48	Bilgi yok	1	1	Türk
K49	9 ay	1	10	Yabancı
K50	9 ay	1	7	Yabancı
K51	9 ay	1	1	Türk
K52	Bilgi yok	1	4	Türk
K53	7 ay	1	4	Yabancı
K54	5 ay	1	1	Belirsiz
K55	14 yıl	1	1	Türk
K56	10 yıl	1	8	Belirsiz
K57	8 yıl	1	5	Türk
K58	8 yıl	1	10	Yabancı
K59	19 yıl	1	1	Türk
K60	7 yıl	1	1	Belirsiz

Yorum yapan kullanıcıların verdikleri puanlar; 10 puan veren 10 kişi, 9 puan veren 3 kişi, 8 puan veren 3 kişi, 7 puan veren 3 kişi, 6 puan veren 5 kişi, 5 puan veren 6 kişi, 3 puan veren 8 kişi, 2 puan veren 2 kişi, 1 puan veren 16 kişi olarak dağılım göstermektedir. Film, IMDb web sitesinde 9 bin 300 kişi tarafından puanlanmış olup, ortalama 5,3 puan elde etmiştir. Web sitesinde yer alan bilgilere göre oy verenlerin 4 bin 900'ü Türkiye'den oy kullanmış üyelerdir. Bu veri, oylamanın yarısına yakınının yabancı seyirci tarafından yapıldığını göstermektedir. Bununla birlikte yorum yapan 60 kişiden (bir kişi oy kullanmamıştır) elde edilen ortalama puan 4,8 olarak hesaplanmaktadır. Filmin web sitesindeki genel ortalamasının altında bir rakama denk gelen bu puan, yorum yapanların genel olarak filmi beğenmediği sonucunu vermektedir.

Yorumların içerikleri incelendiğinde paylaşılan görüşlerin üç ana tema altında toplandığı, bu ana temaların da kendi içlerinde alt temalara ayrıldığı belirlenmiştir:

1. Senaryo
   - 1.1. Olay Örgüsü
     - 1.1.1. İnandırıcılık/Tutarlılık
     - 1.1.2. Sürprizler
     - 1.1.3. Klişeler
   - 1.2. Tür
     - 1.1.1. Konu
     - 1.1.2. Benzerlikler
2. Prodüksiyon
   - 2.1. Prodüksiyon tasarımı
   - 2.2. Reji
     - 1.1.1. Sinematografi
     - 1.1.2. Dramaturji
     - 1.1.3. Oyuncu yönetimi
3. Oyunculuk
   - 3.1. Oyuncu seçimi
   - 3.2. Oyuncu performansı
   - 3.3. Oyuncular arasındaki uyum

Bu temalar altında incelenen yorumlar kendi içlerinde olumsuz ve olumlu olarak da ayrım göstermektedir. Aşağıdaki tabloda kullanıcılar sitenin 'en yüksek puan' sıralama seçeneği ile sıralandıktan sonra, üç ana tema için yaptıkları yorumlar olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılmıştır. Olumlu yorumlar (+) işareti ile olumsuz yorumlar (–) işareti ile belirtilmiştir.

Tablo 3. Kullanıcı Yorumları

Kullanıcı	Senaryo		Prodüksiyon		Oyunculuk	
	+	-	+	-	+	-
K12	X				X	
K13	X				X	
K19	X				X	
K58	X					
K49	X				X	
K47	X				X	
K34	X				X	
K18	X				X	
K40	X				X	
K22	X				X	
K21	X				X	
K41	X				X	
K3	X		X		X	
K7	X		X		X	
K56	X				X	
K1	X		X		X	
K5	X		X		X	
K50	X		X		X	
K10	X		X		X	
K29		X			X	
K2		X				
K25		X		X	X	
K14		X		X	X	
K31	X					
K57	X			X		X
K28		X			X	
K27		X		X	X	
K3		X	X		X	
K6		X	X		X	
K36		X				

Kullanıcı	Senaryo		Prodüksiyon		Oyunculuk	
	+	-	+	-	+	-
K53		X			X	
K52		X	X		X	
K20		X				X
K11		X		X	X	
K33		X				X
K8		X		X	X	
K24		X		X		X
K23		X		X	X	
K42		X				X
K38		X		X		X
K30		X		X	X	
K44		X				X
K37		X		X		X
K60		X				X
K9		X		X		X
K59		X				X
K17		X		X		X
K16		X		X		X
K26		X		X		
K55		X				X
K54		X				
K51		X				X
K48		X		X		X
K46		X				X
K35		X				X
K45		X		X		X
K43		X				X
K15		X				X
K39		X				
K32		X		X	X	

60 üyenin tamamı senaryo hakkında yorum yapmış olup, 21'i olumlu, 39'u olumsuz olarak değerlendirmiştir. Oyunculuk hakkındaki yorum sayısı toplamda 53 adet iken, bunların 32'sinin olumlu, 21'inin ise olumsuz olduğu görülmektedir. Prodüksiyon hakkında yorum sayısı ise 9'u olumlu, 18'i olumsuz olmak üzere toplam 27 adettir.

Üç ana kategori üzerinden bir değerlendirme yapıldığında senaryo ve prodüksiyon hakkındaki yorumlarda olumsuz yorumların olumlu yorumlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Bu iki kategoride her üç yorumdan yalnızca biri olumludur. Oyunculuk konusunda ise durum tersine dönmekte, yorumların yarıdan fazlasının olumlu olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, senaryo hakkında olumsuz görüş bildirdiği halde oyunculuklar hakkında olumlu yorum yapanlar bulunmaktadır ve bunların sayısı 14'tür. Tam tersi olacak şekilde oyunculukların olumsuz, senaryonun olumlu değerlendirdiği 1 adet yorum bulunmaktadır.

4.1. Senaryo Temalı Yorumlar

Yorumlarda 60 kullanıcının tamamının filmin senaryosu hakkında görüş bildirdiği; bunların 21'inin olumlu, 39'unun ise olumsuz olduğu görülmektedir. Senaryo teması, aynı zamanda olay örgüsü ve tür olacak şekilde iki alt temaya ayrılabilecek görüşleri içermektedir. Alt temalar da kendi içlerinde olay örgüsü için inandırıcılık/tutarlılık, klişeler ve sürprizler, tür için ise konu ve benzerlikler olacak şekilde sınıflandırılabilmektedir.

Senaryo teması altında değerlendirilebilecek olumlu yorumların hiçbirinde hikâyenin özgün olduğuna dair bir değerlendirme yapılmamıştır. Özgün bir hikâyenin varlığından söz edilemediği halde olumlu görüş bildirenler, filmin romantik komedi türünde olması nedeniyle türün karakteristiği gereği özgün bir hikâyeye sahip olmasının mümkün olmadığının altını çizmekte ve senaryoya yönelik olumsuz yorumların seyircinin gerçekçi olmayan beklentilerinden kaynaklandığını belirtmektedir:

> K49: İnsanların romantik bir tür için neden bu kadar yüksek beklentilere sahip olduğunu anlayamıyorum. Türü için senaryo iyi.
> K47: Tatlı ve mutlu sonları severim, bu günün sonunda eğlenceli ve romantik bir film ve mutlu bir son gerekiyordu ve sunuldu.
> K34: Çok fazla yüksek beklentiyle giderseniz, bu filmin size sağlayabileceği hafif yürekli neşeyi kaçırırsınız.

Tür alt teması ile ilgili olarak filmin konusuna dair yapılan yorumlarda, senaryodaki 'aşkın fedakârlık gerektirdiği' önermesinin vurgulandığı ve bu önerme ile bağ kuran seyircilerin filme dair olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir:

> K41: 'Evlilik için savaşmaya değer' fikrini seviyorum çünkü insanlar bugünlerde kolayca pes ediyor.
> K8: Evlilik ve kariyer hedefleriyle mücadele temasını beğendim, çok güncel ve günümüzde birçok kişi için bir sorun.
> K57: Film insanların aşık olduğu ve bazen yollarını kaybettiği ancak birbirlerine geri dönmenin bir yolunu bulduğu gerçekçi bir hikaye anlatıyor.

Tür alt teması altında değerlendirebilecek 'benzerlikler' başlığına ilişkin yorumlarda karşımıza 1995 yapımı dram türündeki *Before Sunrise* (Gün Doğumundan Önce) adlı film çıkmaktadır. Film, Avrupa seyahatine çıkmış Amerikalı genç bir erkeğin Viyana'daki son gününde tren yolculuğu yaparken tesadüfen Fransız genç bir kadın ile tanışması ve ikilinin birlikte bir gün geçirmeye karar vermeleri hakkındadır. Uluslararası pazarda popüler olan bu film 2004 yılında *Before Sunset* (Gün Batmadan) ve 2013 yılında *Before Midnight* (Geceyarısından Önce) isimleriyle gösterime giren iki devam filmine de kaynaklık etmiştir. *İstanbul İçin Son Çağrı filmindeki* evliliğinde problem yaşayan genç bir çiftin terapistlerinin önerisiyle yeni tanışmış iki yabancı gibi davranarak birlikte bir gün geçirmeleri fikri, bazı seyircilere *Before Sunrise* filmini hatırlatmıştır:

> K7: Before Sunrise'ın modern, şık bir versiyonu gibiydi ama çok daha keyifliydi.
> K57: Konu gibi başlangıçta Before Sunrise gibi olduğu için hoşuma gitti.

Benzerliğe vurgu yapanlar arasında olumsuz görüşte olanlar da bulunmaktadır:

> K32: Filmin ilk yarısında, bir şehirde bir araya gelen iki yabancının hikayesi, geçmişte Lost in Translation ve Before Sunrise gibi kalbimizi ele geçirip o bağlantının güzelliğini tasvir edebilen harika filmlerle başarılı bir şekilde işlendi. Ne yazık ki bu film bundan uzak kalıyor.

Olay örgüsü alt teması altında değerlendirilen, hikayedeki 'sürprizlere' dair 9 yorum bulunmaktadır. Bu yorumlar hikâyeye dair olumsuz görüşleri tersine çevirenin, sonuç bölümünde 'çiftin aslında evli oldukları' gerçeğinin ortaya çıkışı olduğunu göstermektedir. Bu sürpriz ile öncesinde hikayedeki mantık hataları olarak değerlendirilen ayrıntıların anlam kazandığı ve seyircinin algısının değiştiği belirtilmektedir:

> K34: Bazı sahneler bayağı olsa da, olay örgüsünde filme daha yoğun bir anlam katan hoş ve akıllıca bir dönüş vardı.
> K21: Hikaye klişe bir aşk senaryosu olarak başlıyor ancak ortasında sizi daha derin bir hikayeye götürüyor.
> K5: Film ilerledikçe bir şekilde hızlanıyor ve daha gerçekçi bir hikayeye dönüşüyor. Bu da bitirmeye değer.

Filmin senaryosuna dair olumlu görüşler; romantik komedi türünün sunabileceği özgünlüğün sınırlı olmasını göz önünde bulunduranlar, konu ile kişisel bağ kuracak ortaklıklar keşfedenler, sevdikleri başka bir film ile benzerlikler bulanlar ve hikâyenin yönünü değiştiren sürprizi tatmin edici bulanlardan oluşmaktadır. Bunların dışında senaryo hakkında yorum yapanların tamamında olumsuz görüşler iletmektedir.-

Olay örgüsü alt teması hakkındaki olumsuz yorumlarda filmin derinlikli bir anlatı inşa etmede yetersiz olduğu, yarattığı beklentinin karşılığını veremediği ve hikâyenin çözümüne giden akışta ortaya çıkan sürprizin göze çarpan diğer kusurların yok sayılmasını sağlayamadığı görüşleri yer almaktadır:

> K2: Çok fazla beklenti yaratan ve sürdürülebilir hissettirmeyen komik bir şekilde sona eren bir film
> K25: Konu ilgimi çekse de, potansiyel derinliğinin sadece yüzeyini çizdiği hissinden kurtulamadım.
> K6: İki bölüm arasında yumuşak bir geçiş olmadığı için ilk 40 dakikanın tamamının boşa gitmesine neden oldu.

Olay örgüsü alt teması altında yer alan 'inandırıcılık/ tutarlılık' başlığı ile ilgili olarak ise hikâyede mantık hatalarının bulunduğuna yönelik görüşlerin olduğu görülmektedir. Birbirini tanımıyormuş gibi davranan evli bir çiftin bir gün sürecek oyunlarında, tanışmalarına sebep olarak 'yanlışlıkla valizde bırakılmış cep telefonu' ayrıntısının seçilmesi eleştirilmektedir. Her ne kadar filmin ikinci yarısından itibaren çift hakkındaki gerçeğin ortaya çıkışıyla giriş bölümündeki belirli durumların 'oyun gereği' olduğu ortaya çıksa da bazı seyircinin bunu yeterli bulmadığı anlaşılmaktadır. Bilindiği gibi tatmin edici bir seyir deneyimi için seyircinin izlediğinin bir kurmaca olduğunu unutabilmesini sağlamak gereklidir. Bunun için ise karakterlerin eylemleri hakkında nedensellik bağının doğru kurulmuş olması şarttır. Aksi halde seyirci bu eylemlerin gerekliliğini sorgulamaya başlar ve bu durum kendini hikayedeki akışa bırakmasına engel olur. Yorumlarda hikâyenin ilk anlarından itibaren inandırıcılık ile ilgili soru işaretleri oluşturduğu belirtilmektedir:

K20: Film, cüzdanını ve cep telefonunu valizine koyan bir kadınla başlıyor ve havaalanında valizler karıştırılıyor. Sonra, inanması zor diğer sahneler gerçeklikle bağlantınızı kaybetmenize neden oluyor.

> K46: Senaryo yapısında ve ham hikaye anlatımında o kadar çok zayıflık var ki hepsini saymak imkansız: 11 saatlik uzun bir uçuşta neden cep telefonunu ve cüzdanını bagajında tuttu? Peki o çantada ne var?
> K21: Serin denizaşırı uçuyor ve telefonunu ve çantasını bagaja koyuyor - asla. ABD ile İstanbul arasında sık sık uçan biri olarak, size garanti ederim ki kimse telefonunu ve çantasını valize koymaz.

Olay örgüsü alt teması altında yer alan bir diğer başlık olan 'klişeler' açısından; filmin hikayesinde yenilikçi bir anlatı sunamaması, şaşırtıcı herhangi bir unsur barındırmaması gibi eleştiriler yöneltilirken, senaryonun özensiz ve kolaycı bulunduğu görülmektedir:

> K36: Seyircinin beklentilerinin karşılandığını düşünmüyorum. Herkes daha yenilikçi veya en azından yeni bir şeyler sunacak bir şey bekliyordu! Hiçbir olay örgüsü, heyecan veya komedi yok.
> K42: Bu film ucuz bir taklit ürün gibi hissettiriyor. Çok kötü bir film, zaman kaybından başka bir şey değil.
> K46: Filmin ilk 40 dakikası eğlenen bir çiftin sıkıcı hikayesi. Belki de eğlendikleri için seyircinin de eğlenmesi gerektiğini düşündüler!

Filmi yaratıcılıktan uzak bulan ve hayal kırıklığı yaşadığını belirten kullanıcılar bu durumu Netflix ile ilişkilendirmekte ve platformun bir süredir üyelerine

sunduğu içerikler ile bekleneni vermekten uzak bir seyir izlediğini belirtmektedir:

> K6: Netflix Türkiye, basit ve bence beklentilerin çok altında işler üretmeye devam ediyor. Son zamanlarda izlediğim tüm Netflix Türkiye işlerinde hiçbir şeyin farklı olmaması utanç verici; sıfır hayal gücü var, bu da büyük bir hayal kırıklığı.
>
> K23: Netflix varsa, ki bu genellikle en iyi karakterleri ve olay örgülerini bile mahveder.
>
> K38: Uzun zamandır Netflix çok basit, düşük seviyeli yapımlar yapıyor... Gerçekten çok hayal kırıklığına uğradım çünkü sonunda Netflix'te izlenecek bir şey olduğunu düşünüyordum! Ama elimizde olan tek şey sanırım hepimizin yazabileceği bir film!

Senaryoya yönelik olumsuz yorumların arasında dikkat çeken bir diğer ayrıntı ise Türk yapımlarının kendi kültürüne ait anlatılar üretmek yerine 'Batı' ülkelerin kurmacalarına benzemeye çalışmalarına dair eleştirilerdir. On yıldan fazla süredir uluslararası pazarda başarılı olan yerli diziler aracılığıyla yabancı seyircinin Türkçe içeriklerin karakteristiğine dair bir fikir sahibi oldukları ve platformların orijinal yapımları arasında yer alan Türk yapımlarında da benzer bir otantiklik aradıkları anlaşılmaktadır:

> K27: Yazarlar/yönetmenler/yapımcılar, seks sahneleri, müstehcen içerik ve bolca küfür göstererek Amerikan izleyicisine hitap etmeye ve daha batılı görünmeye çalışıyorlar. Beyler, siz Türksünüz, sadece Türk olun! Kültürünüzü kucaklayın. "Amerikan tarzı" filmler ve şovlar yapmaya çalışmayı bırakın. İnsanlar Türk dizilerini ve filmlerini seviyor çünkü batı medyasından çok farklılar. Bence bu film büyük bir başarısızlıktı. Çok klişe ve olmadığınız biri olmaya çok fazla çalışıyorsunuz.
>
> K39: Gerçekten hayal kırıklığına uğradım, çünkü bir Türk filminden gerçekten daha fazlasını bekliyordum, belki farklı bir hikaye anlatımı veya yapı olacağını düşündüm. Tam tersine, ekibin tüm çabasının batılı görünmek olduğunu hissettim ve bu hiç organik gelmedi, sahte geldi.
> K15: İlk başta klişe bir film gibi görünüyor ama içine dalınca bundan bile daha kötü, Türk sineması/medyası kendilerini batılı olarak göstermek için çok uğraşıyor ama berbat bir şekilde başarısız oluyorlar.
>
> K44: Türklerin Batı kültürüne asimile olmaya çalışmasının nedeni kafa karıştırıcı. Ben de bir Türk olarak soruyorum, neden köklerinize sadık kalmıyorsunuz? Bunu anlamakta zorlanıyorum.

4.2. Prodüksiyon Temalı Yorumlar

Prodüksiyon temalı yorumların üçte birini oluşturan olumlu yorumlarda konusu geçen alt temalar, reji ve prodüksiyon tasarımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Prodüksiyon kalitesinin en önemli belirleyicisi olan yönetmen performansı; doğru dramaturjiyi, oyuncu yönetimini, sinematografiyi ve filmin ritmini belirleyen kurguyu kapsamaktadır. Az sayıdaki olumlu yorumlarda reji ile ilişkilendirilecek detaylar şöyle vurgulanmaktadır:

> K1: Film, hızlı diyaloglar, yaratıcı durumlar ve iki başrol oyuncusunun güzel performanslarıyla akıllıca kurgulanmıştı. Fotoğrafçılık ve prodüksiyon değerleri mükemmel…
>
> K5: Dekor, sahneleme, görseller, kurgu, her şey çok iyi ve profesyonel görünüyor. Sahneler güzel bir şekilde yakalanmış ve kurgu düzgün. Teknik olarak harika bir film.
>
> K10: Yönetmenlik tatmin edici, görüntü yönetmenliği, fotoğraflar, müzik ve oyunculuklar hepsi yerinde ve eleştirilecek çok bir şey yok. Gerçek bir his elde ediyorsunuz.
>
> K7: Strobe ışıklarıyla dans ettikleri çekimler büyüleyiciydi! Çok sevimli, komik, çılgın, ateşli ve çekiciydi.

Yapımın görsel evreninin yaratılmasında kullanılan öğelerin tamamına karşılık gelen prodüksiyon tasarımı ile ilgili olarak yorumlarda özellikle mekân tercihinin vurgulandığı görülmektedir. Hikâyenin New York şehrinde geçmesi olumlu yorumlarda seyir zevkini artıran bir unsur olarak değerlendirilmiştir:

> K22: New York'u gündüz ve gece izlemek harikaydı.
>
> K52: Hikayenin New York'ta geçmesi ekstra bir izleme keyfi verdi.
>
> K41: NY sokaklarında, parklarında ve barlarında kolayca akan, ilginç ve beklenmedik bir hikayesi olan düzgün, gösterişsiz bir film.

Bununla birlikte, filme dair genel değerlendirmesi olumsuz olan kullanıcıların mekan tercihinin New York olmasına dair olumlu yorumlar yaptıkları görülmektedir:

> K6: Filmin tek olumlu yönü New York'u başarılı bir şekilde tasvir etmesiydi.

K40: NYC'nin gece manzarası izlenmeye değerdi.

K38: Daha çok bir NewYork rehberi gibi... Dürüst olmak gerekirse bu kadar hafif bir şey beklemiyordum. Sadece NewYork anılarımı tazelemek için izledim...

Filmin ana mekanının New York şehri olması ile ilgili yapılan bazı yorumlarda şehrin ekrana getirilen noktalarının yanlış seçimler olduğundan, bunun da yapımın niteliğini olumsuz etkilediğiden bahsedilmektedir:

K32: Filmin Manhattan'ı sergilemek için harika bir fırsatı kaçırdığı hissi uyandırıyor.

K60: New York'ta görülecek çok yer var ama bu genç çift barları seçti.

K30: New York'ta geçen kısımları beğenmedim. NewYork daha detaylı ve kapsamlı olabilirdi.

Filmin sinematografisi ile ilgili yapılan olumsuz yorumlarda, yapımın sinema filmi estetiğinden ziyade televizyon estetiğine sahip olduğu, sinematografik açıdan yetersizliklerinin bulunduğu belirtilmektedir:

K25: Tam olarak gelişmiş bir sinematik anlatıdan ziyade bir TV şovundan alınmış bir kesit gibiydi.

K45: Çekim kalitesinin, sinematografideki mükemmellikle tipik olarak ilişkilendirilen standartlarla uyuşmadığı açık.

K57: Işıklandırma yetersizdi. Bazı sahnelerde gölge gözlerdeki yüzleri görüyoruz.

Senaryoyu oluşturan sahnelerin nasıl görselleştirileceğine ve metindeki anlamın nasıl aktarılacağına yönelik planlama anlamındaki dramaturji kavramı ile ilgili olarak yapılan yorumların olumsuz olduğu görülmektedir:

K14: Yapım, karakterlere veya hikayeye odaklanmaktan çok bize New York'un manzaralarını göstermekle daha fazla ilgileniyordu.

K16: 'Last Call for Istanbul' izleyicisini etkilemekte zorlanan, yetersiz bir anlatı sunarak sinematik vaatlerini yerine getirmeyi başaramıyor. Tempo düzensiz, sıkıcı anlara ve ardından anlamlı bir gelişme için çok az yer bırakan aceleye getirilmiş sahnelere yol açıyor.

Serin ve Mehmet çiftinin New York sokaklarında rastgele dolaştıkları gece bir barda düzenlenen orgazm yarışmasına denk geldikleri ve Serin'in yarışmaya katılarak birinci olduğu sahne ile ilgili olarak yine dramaturji alt teması altında değerlendirilebilecek olumsuz yorumlara rastlanmaktadır. Kullanıcıların bazılarının bu sahneye filmin Netflix yapımı olması nedeniyle ihtiyaç duyulmuş olduğunu düşündükleri görülmektedir:

K23: Orgazm gösterisi ve seks sahneleri anlamsızdı ve muhtemelen Netflix bu tür ekstraları sevdiği için eklendi.

K32: Netflix ve Disney+'ın fiziksel sahnelerle aşırıya kaçma kompleksi varmış gibi görünüyor. Beren'in karakterini sevimsiz hale getirdi ve filmde fahişe olarak görülmeye çok yaklaştı.

K3: Netflix sayesinde bazı seksi sahneler var.

K30: Yapımcılarımız romantik ve yürek ısıtan sahneler yerine bir orgazm sahnesi yapmak istediler... Muhtemelen bu sahneler yüzünden filmin sosyal medyada trend olmasını istediler, böylece izleyici kazanabilir ve elbette daha fazla para kazanabilirler.

Reji alt teması altında yer alan bir diğer başlık olan 'oyuncu yönetimi' konusunda yer alan yorumların tamamının olumsuz olduğu görülmektedir:

K37: Başrol oyuncunuz genel olarak dikkate değer bir yetenek, ancak bu filmdeki performansı başarısızlıkların utanç verici bir derlemesiydi. Bu beni bir sonraki noktaya getiriyor: filmin yönetimi ve prodüksiyonu…

K48: Yönetmen, popüler ve başarılı bir Türk filmi olan 'Askı Memnu'dan iki ünlü oyuncuyu geri dönüştürdü ve en iyisini umdu. Beni iyi bir film olacağı konusunda kandırdı!

K6: Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ'un bazı sahneleri altı ay önce, bazı sahneleri ise altı ay sonra oynamış gibi hissettim.

K52: İlk başlarda oyunculuklar çok fazla replik ezberleme ve tekrarlama şeklinde ilerliyordu, bu beni biraz rahatsız etti. Bazı sahnelerde pek fazla duygu aktarılamamıştı.

Filmde ana karakterlerin İngilizce konuştukları sahneler ile ilgili olarak yapılan yorumların bazılarında olumlu değerlendirmeler bulunmaktadır:

K21: ABD'de yabancı biri olarak, Mehmet'in garsonla İngiliz aksanıyla "su" içmeye çalışırken konuşma şeklini sevdim.

K34: Çok güzel oyuncular ve İngilizce konuşmada iyiler.

Bazı kullanıcıların ise olumsuz yorumlar yaptıkları görülmektedir:

> K9: İngilizce konuşma sahneleri o kadar kötüydü ki beni güldürdü. O kadar yavaş konuşmaya çalışıyorlar ki sanki anaokulu İngilizce dersi gibi.
>
> K46: Abartılı vücut dili; kontrol edilemeyen yüz ve dudak hareketleri; berbat İngilizce, tıpkı amatör bir oyuncu gibi.

4.3. Oyunculuk Temalı Yorumlar

En çok yorum alan ikinci tema olan oyunculuk hakkında toplam 53 yorumun 32'sinin olumlu, 21'inin ise olumsuz olduğu görülmektedir. Oyunculuk temasının alt teması olan oyuncu seçimi hakkındaki olumlu yorumlarda filmin ana karakterleri olan Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ'un filmin beğenilmesine katkıda bulunduğu belirtilmektedir:

> K10: Bu Türk yapımında ana karakterleri bir Türk aktör ve aktris canlandırıyor. Her iki aktör de çok yakışıklı ve çok çekici, bu da filmi kolay sindirilebilir kılıyor.
>
> K13: Kıvanç ve Beren'i seviyorum, onlar favorilerim. Bu filmi yaptıkları için mutluyum.
>
> K49: Genel olarak Kıvanç ve Beren yüzünden sofistike bir senaryo beklemeden filmi izlemenizi tavsiye ederim. Oldukça iyi bir iş çıkarmışlar.
>
> K7: Film hiçbir zaman büyük hedefler koymuyor ve odak noktasını sadece zaten ünlü olan Ask-i Memnu çiftine tutuyor, bu yüzden çoğu kişi özellikle ben izliyorum.

Oyunculuk temasının alt teması olan oyuncular arasındaki uyumun özellikle vurgulandığı olumlu yorumlarda oyunculuk performanslarının da beğenildiği, bu iki oyuncunun Aşk-ı Memnu sayesinde edindiği uluslararası tanınırlığın filme dair olumlu görüşleri artırdığı görülmektedir:

> K18: Her zamanki gibi Kıvanç Tatlıtuğ ve Beren Saat'in muhteşem oyunculukları. İkisi de her zaman mükemmel.
>
> K47: Oyuncular bunun bir 'film' olduğunu unutturmak için harika bir iş çıkardılar. Çok doğal bir hissin yanı sıra, ilk projelerinden 13 yıl sonra yeniden canlanmasını beklemediğim elektriklendirici bir kimyaları var.
>
> K22: Başrol oyuncuları arasındaki kimya yadsınamaz.
>
> K21: Kıvanç Tatlıtuğ (Mehmet) ve Beren Saat (Serin), yıllarca birlikte çalışmış iki ünlü Türk aktördür (Aski-memnu). İyi bir kimyaları var ve yakışıklı insanlar.
>
> K41: Her iki oyuncuyu ve doğal ve rahat oyunculuklarını seviyorum. Bihter ve Behlül'den 15 yıl sonra, ikisi arasındaki bağ hala güçlü ve özel.
>
> K25: Kıvanç ve Beren arasındaki elle tutulur kimyadan etkilenerek, kendimi film boyunca meşgul buldum.
>
> K3: Aman Tanrım! Bu çift, Beren ve Kıvanç, gerçekten fantastikler ve aralarındaki kimya olağanüstü. Bu güzel çifti birlikte görmek güzel.

Oyunculuk temasının alt teması olan 'oyuncu performansı' ile ilgili olumsuz yorumlarda her iki oyuncunun da performanslarını yetersiz bulan kullanıcılar arasında, oyuncuların bu yapım öncesinde rol aldıkları diğer yapımlardaki performanslarına dair de olumsuz bir algının olduğu görülmektedir:

> K9: Beren ve Kıvanç'tan beklendiği gibi korkunç. İkisi de birçok Türk filminde aşk vb. konularda aynı Türk klişelerini tekrar tekrar canlandırarak oynuyorlar.
>
> K15: Oyunculuk o kadar sahte ve zorlama ki, rol yaptıklarını biliyorsunuz ve bu da filmi daha az ciddiye almanıza neden oluyor.
>
> K24: Bu Türk yıldızları batı dünyasında oyunculuk yapamazlar. Fena halde başarısız oluyorlar. Erkek başrol oyuncusu Türkiye'de popüler ama Türk kültürüne daha uygun dizilerde.
>
> K45: Performanslar, karakterlerin gerçekten aşık olduğu algısını uyandırmak için gerekli unsurlardan yoksun. Belki de kötü senaryoyu ve oyuncuları eleştirmeliyiz.

'Oyunculuk performansları' hakkında olumsuz görüşte olan kullanıcılar arasında Beren Saat'in oyunculuğuna yönelik eleştirilerin daha fazla olduğu görülmektedir. Saat'in oyunculuğunun filmdeki karaktere uygun olmadığına dair görüşler de bulunmaktadır:

> K57: Beren'in 'kendimi ne kadar seksi görüyorum' gibi davranışları dikkat dağıtıcıydı. Bence dünyaya kendini göstermek istiyordu. Tamam, güzelsin ama pek yetenekli değilsin.
>
> K51: Beren Saat'in oyunculuk yeteneği en kötü veya hiç yok. Bu kadar popüler olmasının sebebi bir sır ama bu sadece Türkiye'de mümkün olabilir.

> K11: Beren Saat'in seksi ve yaramaz bir karakteri canlandırma girişimi, doğal olarak masum ve genç görünümüyle çatışarak garip bir tezat oluşturuyor.
> K44: Beren Saat'in filmdeki performansı izlenmesi rahatsız ediciydi ve olay örgüsüne katkıda bulunmuyordu. Çoğu zaman robot gibi ve isteksiz görünüyordu.

Yine oyunculuk performanslarına dair olumsuz yorumlar incelendiğinde Kıvanç Tatlıtuğ'un önceki yapımlardaki oyunculuğunun genel olarak beğenildiği; fakat bu filmdeki performansının yetersiz bulunduğu görülmektedir:

> K20: K. Tatlıtuğ'un performansı biraz daha iyi; ancak önceki filmlerinden çok daha kötü.
> K46: Kıvanç her zamankinden daha zayıf bir performans sergiledi.
> K11: Kıvanç Tatlıtuğ'un bir rock yıldızını canlandırması, oyunculuğu ve karakter canlandırması amaçlanan kişiliğe uymadığı için gerçekçilikten uzak kalıyor.
> K44: Kıvanç yetenekli bir oyuncu olmasına rağmen, bu film yeteneklerini iyi sergilemedi.

Oyunculuk temasının alt teması olan 'oyuncular arasındaki uyum' hakkındaki olumsuz görüşlerde, Saat ve Tatlıtuğ'un karşılıklı oyunculuklarında yakaladıkları uyumu kaybettiklerine dair görüşlere rastlanmaktadır:

> K43: Beren ve Kıvanç'ı birlikte seviyorum ama bu Ask-ı Memnu'daki kimyalarıyla aynı hissettirmedi. Onları yeniden bir araya gelmelerini görmek için bu kadar uzun süre bekledikten sonra kendimi üzdüm.
> K33: Bunun iyi olmasını çok istedim, özellikle de şu anda Ask-ı Memnu'yu tekrar izlerken. Ama bir şekilde Beren ve Kıvanç hem oyunculuk becerilerini hem de kimyalarını kaybettiler. Hayal kırıklığıydı.
> K46: Unutulmaz çift beren saat ve kıvanç tatlıtuğ'un büyüsü 13 yıl sonra kayboldu.
> K57: Bu çifti tekrar izlemek için heyecanlıydım ama beklediğim hissi bulamadım.

Oyunculuk teması altında değerlendirilen yorumlarda en dikkat çekici unsur, toplam 14 kullanıcının oyuncular hakkında olumlu görüşlere sahip oldukları halde filmin senaryosunu zayıf bulmuş olmalarıdır:

> K32: Senaryo Beren ve Kıvanç'ın oyunculuk yeteneklerini küçümsüyor. Bu iki aktörün oyunculuk yetenekleri çok geniş ve çok daha kaliteli oyunculuk yapabiliyorlar. Yazarlar bu iki aktörün yeteneklerinden yararlanmak için daha iyi bir senaryo yazmalıydı.
> K53: Onları tekrar görmek için 10 yıldan fazla bekledim ve gördüğüm tek şey gerçekten eşsiz bir hikaye ya da çılgın kimyalarına uygun bir şey değildi, iyi olan tek şey onları tekrar birlikte görmekti, bu kadar yıldan sonra çok büyük bir hayal kırıklığıydı.
> K30: Filmde Türkiye'de oldukça popüler olan iki parlak yıldız var. Bu ikisini bir arada uzun zamandır görmemiştik ve birlikte daha iyi bir filmde olmayı hak ediyorlardı.
> K27: Kıvanç ve Beren, oradaki en iyi Türk aktörlerden bazıları. İyi bir senaryo verilirse oyunculukları harika. Ancak film ve hikaye saçma.
> K6: Bu kadar yetenekli oyuncuları bir araya getirip bu kadar sıkıcı işler ortaya çıkarmak anlaşılmaz. Hayal gücümüz gerçekten öldü mü?
> K14: Hem Kıvanç hem de Beren harika aktörler ve daha iyi bir olay örgüsünü hak ediyorlar.

4.4. Bulguların Değerlendirilmesi

Olay örgüsü ve tür olarak iki alt tema altında incelenen senaryo temalı yorumların üçte ikisine yakınının olumsuz olduğu görülmektedir. Özellikle olay örgüsü hakkında inandırıcılıktan uzak olduğu ve özgün bir hikâyeden çok, klişeler üzerinden ilerlediği eleştirileri bulunmaktadır. Filmin ilk yarısından sonra ortaya çıkan sürpriz, anlatıdaki tutarsızlıkları açıklıyor gibi olsa da bunun yeterli bulunmadığı görülmektedir. Denilebilir ki; "seyirciyi yanıltmayı, şaşırtmayı hedefleyen bir film twistinden bağımsız bir şeyler söyleyemiyor, kendini açamıyorsa kurgusu zayıftır ve sürprizi tatminkâr değildir" (Albayrak, 2023). Türk yapımı projelerin 'Hollywood kopyası' olmak yerine daha otantik anlatılar sunmasını tercih ettiğini belirten kullanıcılar da mevcuttur.

Reji ve prodüksiyon tasarımı olarak iki alt temaya ayrılabilecek prodüksiyon temalı yorumların da senaryoda olduğu gibi üçte ikisine yakını olumsuz görüşler içermektedir. Sinema estetiğinden ziyade televizyon dizisi estetiğine sahip olduğu, yapım büyük oranda New York şehrinde geçmesine rağmen sinematografisini zenginleştirecek doğru mekanların kullanılmadığı gibi eleştirilerin yanı sıra oyuncu yönetiminin de zayıf bulunduğuna yönelik yorumlar göze çarpmaktadır. Sinema eleştirmeni Murat Tolga Şen (2023), filmin Amerika'da çekilmiş olduğunun

gereğinden fazla vurgulanmış olmasını yanlış bulduğunu, otelin çatı katındaki barda geçen sahnede barmene gereğinden fazla replik yazılmış olduğunu ve bunun oyuncuların İngilizce konuşabildiğini göze sokmak için yapılmış gibi durduğunu dile getirmiş, filmin yabancı dil kullanımının abartılmış oluşunu ise "aşağılık kompleksi" olarak nitelendirmiştir. Reji ile ilgili IMDb yorumlarındaki bir başka konu ise cinselliğin sunumunun abartılması ile ilgili olarak göze çarpmaktadır. Bunun Netflix'in genel stratejisi ile ilişkilendirildiği görüşlerine rastlanmaktadır. Netflix hakkında yapılan yorumların tamamında, platformun 'kolaycı' hamlelerinden duyulan rahatsızlık ve yapımlarındaki niteliğin giderek düşmekte olduğu vurgulanmaktadır.

Oyunculuk temalı yorumlar ise oyuncu seçimi, oyuncular arasındaki uyum ve oyuncu performansı olarak alt temalara ayrılmaktadır. Senaryo ve prodüksiyon temalı yorumların aksine oyunculuk temalı yorumların yarısından fazlasının olumlu olduğu görülmektedir. Bu karşıtlık, söz konusu yapımın star sistemi konusunda bir araştırma için doğru bir örnek olduğunu da kanıtlamaktadır. Oyunculuk ile ilgili yorumlar arasında filmdeki iki yıldız oyuncunun daha iyi bir senaryoyu 'hak ettiği', onları uzun yıllar sonra bir arada izlemekten keyif alsalar da filmin özellikle hikâye açısından 'hayal kırıklığı' yarattığı görüşleri vurgulanmaktadır. Özetle, İstanbul İçin Son Çağrı filminin izleyici yorumları üzerinden bütüncül bir değerlendirme yapılması halinde elde edilen sonuç, senaryonun tatmin edici olmaktan uzak bulunmasına rağmen oyuncu tercihlerinin filme dair olumlu görüşleri artırdığı yönündedir.

SONUÇ

Sinema ve televizyon endüstrileri ilk yıllarından bu yana seyircinin ilgisini çekmek ve korumak adına kolaycı yöntemlere başvurmuştur. Bunların en önemlilerinden biri de yapımın afişine yıldız oyuncuların isimlerini yazmaktır. Niteliği önceleyen yaratıcı ekiplerin hayata geçirdiği yapımlar dışında, hemen her yapımın elde edeceği gişe ya da reyting başarısı için yıldız oyuncunun varlığına bel bağlanmakta, çoğu zaman yapımın üzerine inşa edildiği senaryo dahi geri planda kalmaktadır.

Ana-akım sinemanın ve geleneksel televizyonun on yıllardır süre gelen stratejisi olan star sisteminin günümüzde de birçok yapım şirketi tarafından sürdürüldüğünü iddia etmek mümkündür. Her ne kadar Hollywood'un stüdyo sistemi dönemindeki bağlayıcı şartların varlığından bahsedilmiyor olsa da yıldız oyuncuların menajerler ve yapım şirketleri aracılığıyla yaratılması ve kariyerlerinin yönetilmesine devam edilmektedir.

Son yıllarda hayatımıza giren dijital platformlar, sinema ve televizyonun dışında yeni bir mecra olarak günümüz seyircisine hizmet vermektedir. Bu platformlar arasında uluslararası çapta hizmet verenler olduğu gibi her ülkenin kendi yerel platformlarına sahip olmaya başladığı da bilinmektedir. Dijital platformlar, farklı yapım şirketlerine ait projelerin lisans haklarını satın alarak ya da kendi orijinal yapımlarını hayata geçerek içerik kataloglarını oluşturmaktadır.

Türkiye'de günümüzde yerli ve yabancı toplam sekiz dijital platform hizmet vermektedir. Bunların arasında Netflix, Disney Plus gibi uluslararası hizmet veren platformların ilk yıllarından bu yana yapımlarında Türk oyuncular arasında 'yıldız' isimlere yer vermeyi tercih ettikleri gözlenmektedir. Netflix tarafından 2023 yılında yayınlanan *İstanbul İçin Son Çağrı* isimli filmde, daha önce birlikte rol aldıkları *Aşk-ı Memnu* adlı dizi ile uluslararası bilinirlik elde eden iki yıldız oyuncu olan Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ yer almaktadır. Filmin yayınlandığı güne kadar yapılan tanıtımların tamamında oyuncuların uzun yıllar sonra 'tekrar' birlikte rol alacakları vurgulanmış ve filme dair başka hiçbir unsurun öne çıkarılmasına gerek duyulmamıştır.

Bu araştırmada *İstanbul İçin Son Çağrı* filminin IMDb adlı web sitesinde bulunan izleyici yorumları, tematik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Üyelerine film ve diziler hakkında yorum ve puanlama yapma imkânı veren IMDb (Internet Movie Database) adlı uluslararası web sitesi, farklı ülkelerden izleyicilerin yapımlar hakkındaki ayrıntılı görüşlerine ulaşmak adına açık bir kaynak işlevine sahiptir. Söz konusu web sitesinde *İstanbul İçin Son Çağrı* filmi hakkında yapılan yorumların senaryo, prodüksiyon ve oyunculuk olarak üç ana tema altında sınıflandırılabileceği görülmektedir. Senaryo ve prodüksiyon hakkındaki yorumların büyük çoğunluğu olumsuz iken, oyunculuk hakkındaki yorumların yarısından fazlası olumludur. Oyuncu tercihi, oyuncu performansı ve oyuncular arasındaki uyum alt temaları altında değerlendirilen

yorumlar arasında olumlu görüşe sahip olanların büyük çoğunluğu senaryoyu 'klişe' bulduklarını ve projenin kendilerinde 'hayal kırıklığı' yarattığını vurgulamaktadır. Filmin elde ettiği ortalama puanın da düşük olması, izleyicinin oyuncular hakkındaki olumlu görüşe sahip olmalarının filmi beğenmeleri için yeterli olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, hedef kitleleri hizmet verdikleri tüm ülkelerdeki izleyicilerin tamamı olan uluslararası dijital platformların orijinal yapımlarında, yurtdışında tanınır olan yerli oyunculara yer vermelerinin izleyicinin ilgisini yakalama açısından avantaj sağladığı söylenebilir. Bununla birlikte, yüzyılı aşkın süredir var olagelen sinema ve televizyon endüstrisinin dönüşümü, izleyiciyi de kapsamaktadır. Dijital platformlar sayesinde her dönem olduğundan daha fazla seçeneğe sahip olan izleyici, yıldız oyuncuları izlemeyi tek başına yeterli bulmamaktadır. Farklı ülkelerden gelen kullanıcı yorumlarında izleyicinin bir yapımı farklı dillerden ve türlerden sayısız içerikten haberdar olmanın da yarattığı deneyimle neredeyse profesyonel bakış açısıyla analiz ettiği görülmektedir. Özetle, içinde bulunduğumuz dönemde film ve dizi üreticilerinin geleneksel medya çağından kalma stratejileri güncel yapımlara adapte etmek yerine kapsamlı dönüşümlere yönelmelerinin gereğinden bahsedilebilir. Beklentileri artan günümüz izleyicisinin başta senaryoda özgünlük olmak üzere, tatmin edici prodüksiyon kalitesine sahip nitelikli yapımlar talep ettiğini söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

Aba, A. (2024) Dijital dizi ve film platformlarının çetelesi, https://www.newslabturkey.org/2024/05/29/dijital-dizi-ve-film-platformlarinin-cetelesi/

Albayrak, H.A. (2023). ‹İstanbul için son çağrı›, Yerli sinemada tehir! Erişim adresi: https://www.gazeteduvar.com.tr/istanbul-icin-son-cagri-yerli-sinemada-tehir-haber-1650503

Arslan, S. (2022). *Türkiye'de sinemanın tarihi: Başlangıcından günümüze*. Kronik Kitap.

Aşçı, G. *(2019). Sinemada* auteur kuram ve star sistemiyle ilişkisi: Ferzan *Özpetek* sineması örneğiyle. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı

Barker, M. (2003). *Contemporary Hollywood stardom* (M. Barker & T. Austin, Eds.). Arnold.

Beyazperde (2022). Beren Saat ve Kıvanç Tatlıtuğ New York Sokaklarında! Erişim adresi: https://www.beyazperde.com/haberler/filmler/haberler-102980/

Beyazperde (2016). Medcezir, Latin Amerika'yı Etkisi Altına Aldı!. Erişim adresi: https://www.beyazperde.com/haberler/diziler/haberler-73681/

Cumhuriyet (2023). Disney Plus'ın yayımlanmayan Türk yapımlarına ne olacak? Erişim adresi: https://www.cumhuriyet.com.tr/yasam/disney-plusin-yayimlanmayan-turk-yapimlarina-ne-olacak-2099722

Çarıkçı, K., Meral, H., Berkil, S., Çalışır, A., Önala, L., & Arslan, Ö. (2024). Nitel araştırmalarda tematik analiz. Socrates *Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 10(37), 127–140. https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707

DeCordova, R. (1991). The emergence of the star system in America. In C. Gledhill (Ed.), *Stardom: Industry of Desire* (pp. 17–29). Routledge.

Dyer, R. (2007a). Heavenly bodies. In S. Redmond & S. Holmes (Eds.), *Stardom and celebrity a reader* (pp. 85–89). Sage.

Dyer, R. (2007b). Stars. In S. Redmond & S. Holmes (Eds.), *Stardom and celebrity: A reader* (pp. 78–84). Sage.

Ellis, J. (1991). Stars as a cinematic phenomenon. In S. Redmond & S. Holmes (Eds.), *Stardom and celebrity: A reader* (pp. 90–97). Sage.

Erkılıç, H. (2003). Türk sinemasının ekonomik yapısı ve bu yapının sinemamıza stkileri. Erişim adresi: https://acikerisim.msgsu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.14124/4979

Erus, Z. (2013). Film endüstrisi ve dağıtım: 1990 sonrası Türk sinemasında dağıtım sektörü. *Selçuk İletişim*, 4(4), 5–16. https://doi.org/10.18094/si.10923

Evren, B. (1993). *Başlangıcından günümüze Türkçe sinema dergileri*. Korsan Yayın.

Haberler (2017). Aşk-ı Memnu Latin Amerika'ya Damgasını Vurdu. Erişim adresi: https://www.haberler.com/magazin/latin-amerika-dan-ay-yapim-dizilerine-odul-9208034-haberi/

Harris, T. (1991). The building of popular images Grace Kelly and Marilyn Monroe. In C. Gledhill (Ed.), *Stardom: Industry of desire* (pp. 41–45). Routledge.

King, G. (2003). Stardom in the willennium. In M. Barker & T. Austin (Eds.), *Contemporary Hollywood stardom* (pp. 62–73). Arnold: London

McDonald, P. (2000). *The star system: Hollywood's production of popular identities*. Columbia University Press.

McDonald, P. (2003). Stars in the online universe: Promotion, nudity, reverence. In M. Barker & T. Austin (Eds.), *Contemporary Hollywood stardom* (pp. 29–44). Arnold.

Milliyet (2011). Türk dizilerinin yurt dışı rekoru. Erişim adresi: https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/turk-dizilerinin-yurt-disi-rekoru-1339711

NTV (2019). Hakan: Muhafız en çok hangi ülkelerde izlendi?. Erişim adresi: https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/hakan-muhafiz-en-cok-han-

gi-ulkelerde-izlendi,KYjN0L6rUka-LqTnE-4Asdw/Rb_mK-z0lEeMuFp6rFFkig

Odabaşı, İ. A. (2024). Cumhuriyet'in ilk sinema dergisi Sinema Postası / Le Courrier du Cinéma (1923) ve dönemin sinema hayatı üzerine bazı gözlemler. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, 11(1), 149–184. https://doi.org/10.24955/ilef.1415580

Öz, S. (2022). Eleştirel perspektiften Yeşilçam yıldız sisteminde bir anti-yıldız: Adile Naşit. *Etkileşim*, 10, 254–271. https://doi.org/10.32739/etkilesim.2022.5.10.178

Şen, M.T. (2023). Dijital platformlar ve çöp senaryolar! https://www.otekisinema.com/dijital-platformlar-ve-cop-senaryolar/

Teksoy, R. (2005). *Rekin Teksoy'un sinema tarihi- birinci cilt*. Oğlak Yayıncılık.

Uştuk, H. (2019). ABD'den sonra en fazla dizi ihraç eden ülke Türkiye. Erişim adresi: https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/abdden-sonra-en-fazla-dizi-ihrac-eden-ulke-turkiye/1641524